

Älykkään liikenteen päivä 30.10.2007

Tiemaksumarkkinoiden kehittymismahdollisuudet

ITS Finlandin tulevaisuustyöskentely 2007

Tampereen teknillinen yliopisto

Lehtori Markus Pöllänen

Tulevaisuustyöskentelyn tavoitteet ja vaiheet

- Tavoite
 - kuvata tulevaisuustyöskentelyn avulla tiemaksumarkkinoiden mahdollisista kehityspolkuja Suomessa
 - kerätä asiantuntijatietoa tiemaksumarkkinoiden kehitysnäkymistä päätöksenteon tueksi
- Vaiheet
 - työskentelyn käynnistys toukokuun 2007 alussa
 - kaksi kyselykierrosta 29.5.-14.6.2007 ja 24.8.-4.9.2007
 - molemmilla kierroksilla 25 vastaajaa, yhteensä 29 eri organisaatiosta
 - tulosten raportointi ITS Finland julkaisuna 8/2007

Tiemaksumarkkinoiden käsite

Tiemaksumarkkinat voidaan nähdä yhtenä kokonaisuutena, joissa autoilusta maksaminen perustuu yhä enemmän käyttöön kiinteiden kustannusten sijaan

Hankkeessa käsitellyt osa-alueet:

- tiemaksu
- vakuutusmaksu
- leasingmaksu
- autoedun verotusarvo

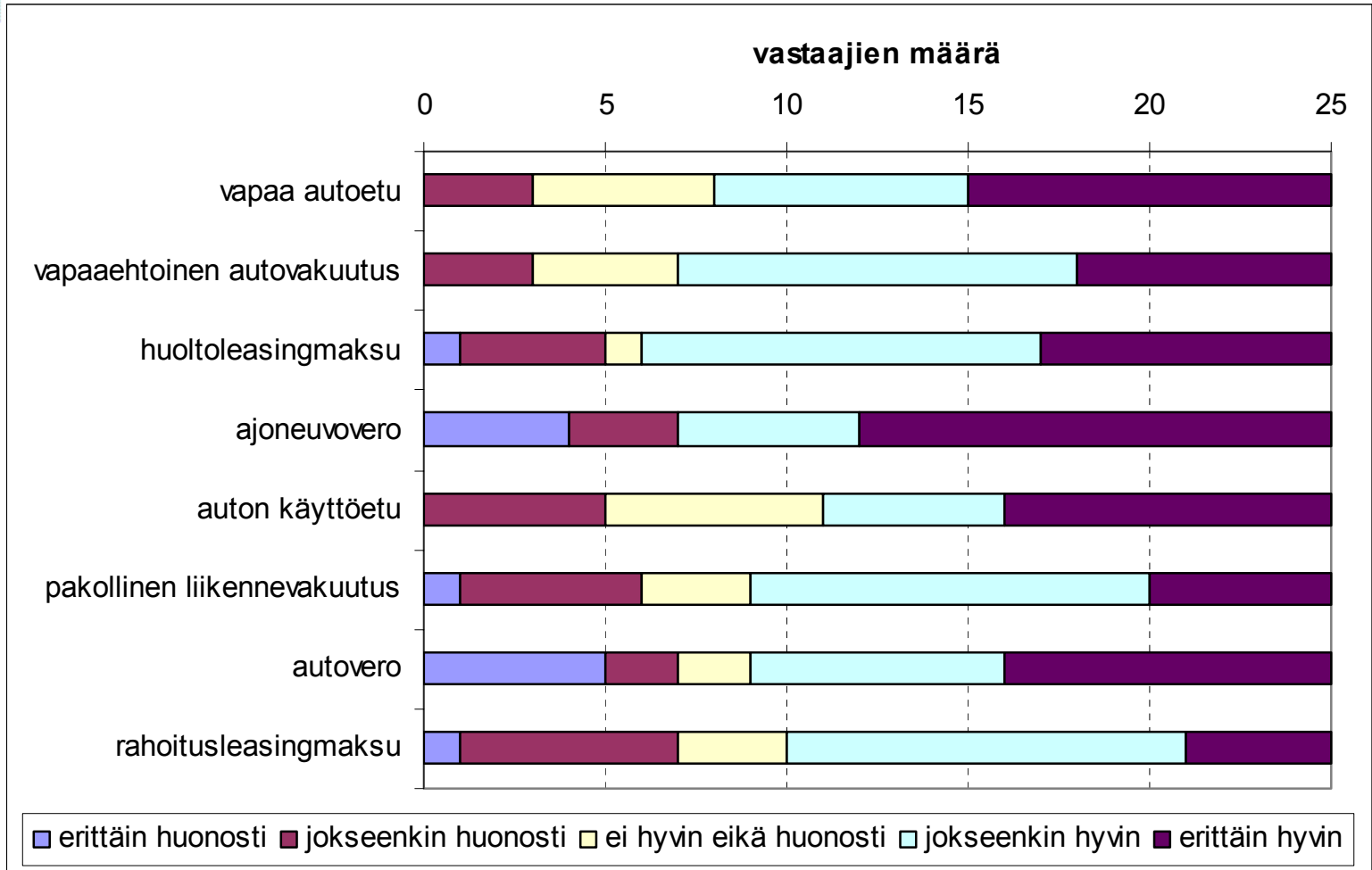

Tiemaksumarkkinoiden nykytilanne

- Tiemaksuja ei ole käytössä Suomessa, muualla Euroopassa on
 - Yleistymisen voimakasta, mm. Lontoon ja Tukholman ruuhkamaksut, Saksan, Itävallan ja Tshekin raskaan liikenteen maksut; Suomessa asetettu LVM:n työryhmä suunnittelemaan raskaan liikenteen tiemaksua
- Monissa maissa, ei kuitenkaan vielä Suomessa, on markkinoilla pay-as-you-drive -vakuutuksia, joiden vastaanotto on ollut hyvä
- Leasingmaksut perustuvat nykyisin yleisesti sopimustyyppiin, jossa maksetaan tietyn ajan ja kilometrimäärän mukaan. Arvioidun suoritteiden ylitys tai alitus voi sopimuksen lopussa tietää lisää maksettavaa tai maksun palautuksia.
- Autoedun verotusarvo määrittämisen voi halutessaan tehdä kilometrikohtaisen arvon avulla. Tällöin oman ajon määrä tulee osoittaa ajopäiväkirjan avulla.

Eri kohteiden soveltuvuus määräytymään ajosuoritteiden mukaan

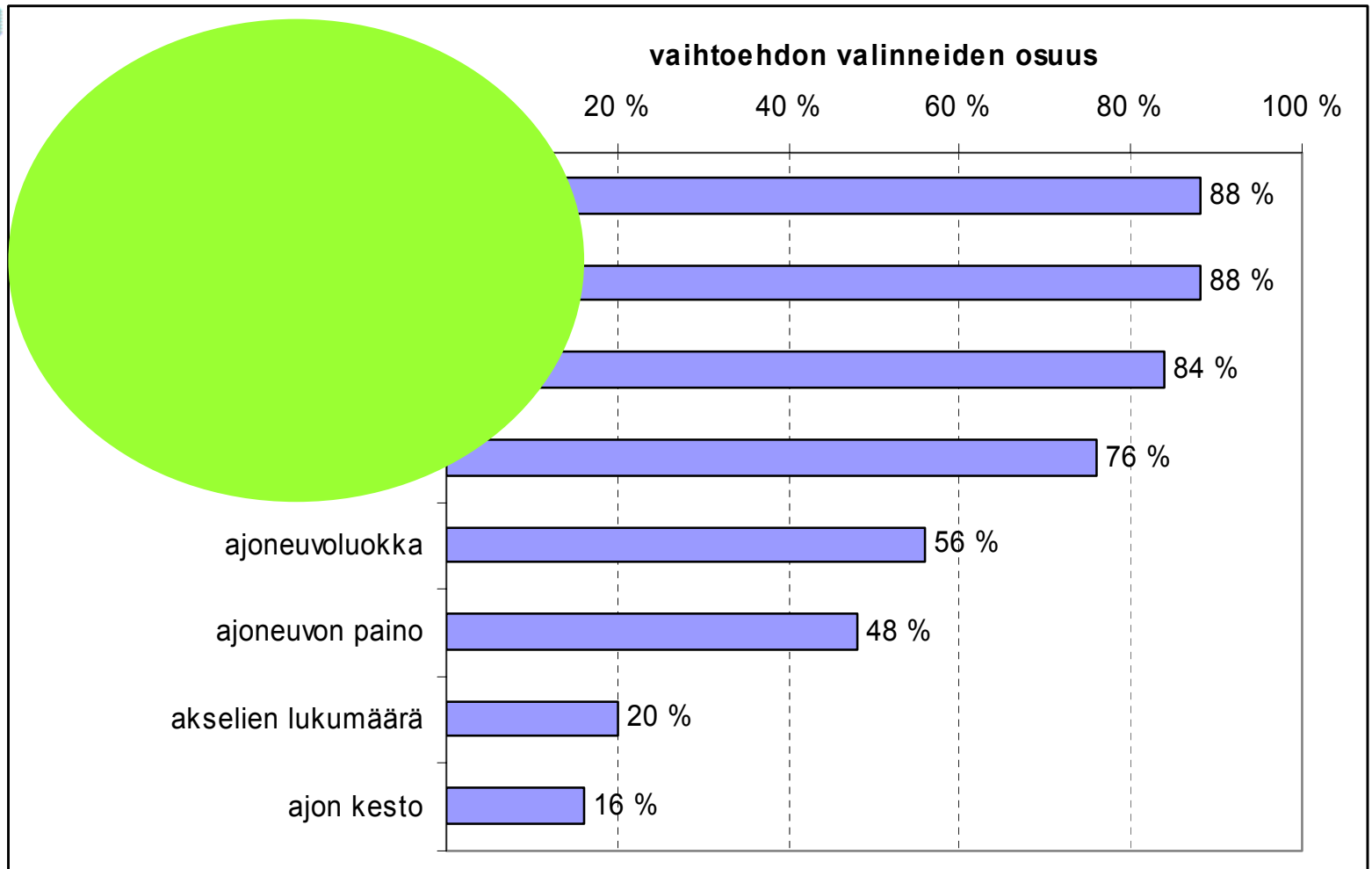

Syitä siirtyä tai olla siirtymättä ajosuoritteeseen perustuvaan maksamiseen

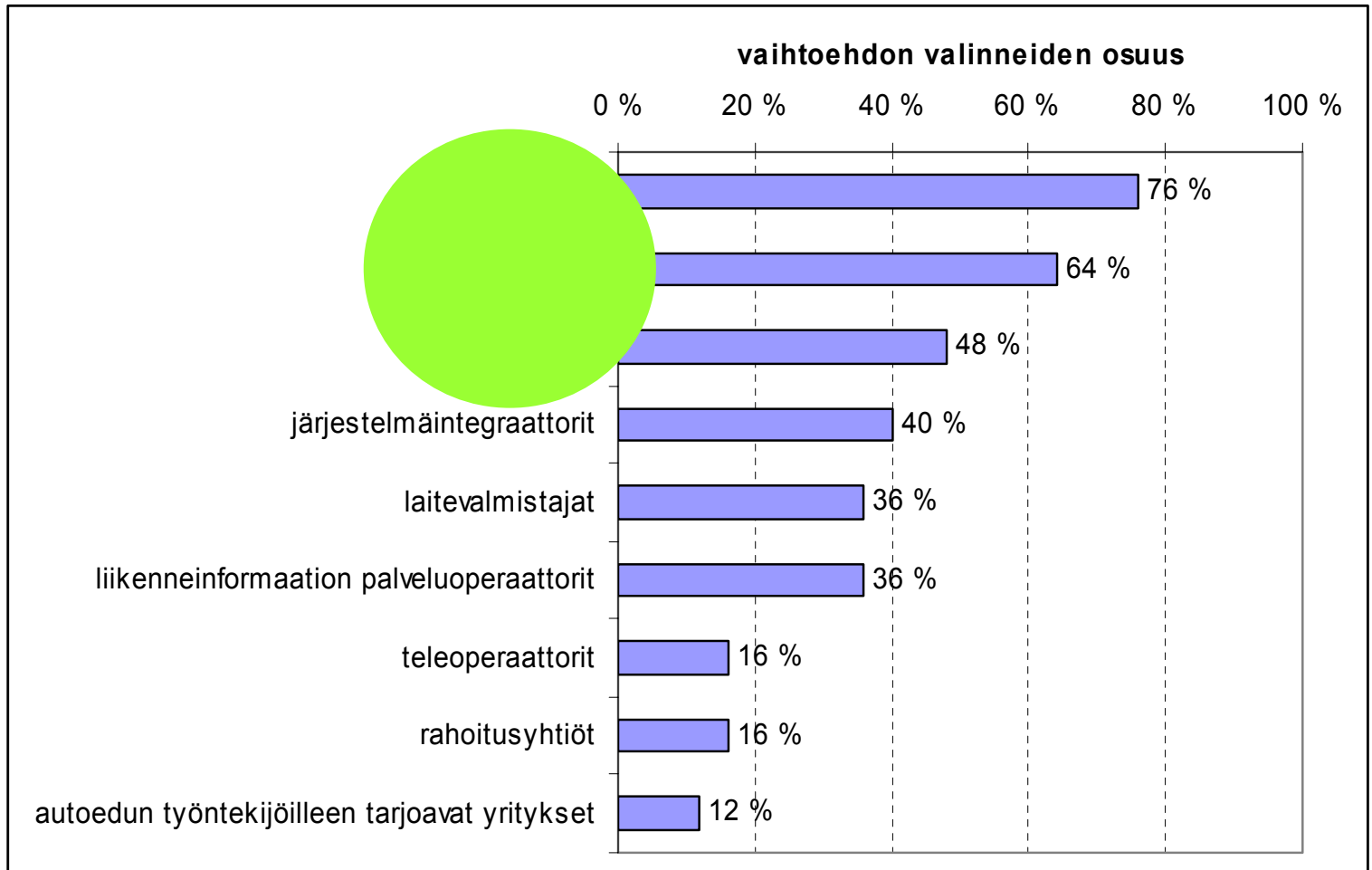
- tärkeimpinä syinä ilmastonmuutoksen torjunta ja päästöjen (CO₂, pienhiukkaset) vähentäminen
- muita tärkeäksi nähtyjä syitä mm. ruuhkien vähentäminen sekä kustannusten jakamisen oikeuden oikeudenmukaisuus ja kysynnän ohjaus
- tärkeimpänä syynä olla siirtymättä nähtiin muutoksen aiheuttamat perustamis- ja ylläpitokustannukset

Km-perusteisen tiemaksun määräytymisperusteet

Tiemaksumarkkinoiden kehityksen mahdollisia vetureita

Tiemaksumarkkinoiden kehitystä hidastavia tekijöitä

- poliittinen vastustus/hitaus (8 mainintaa)
- viranomaiset sekä julkishallinto (4)
- verotuksen muutosvaikeudet ja VM (2)
- erilaiset intressit (2)
- kustannukset (2)
- tekniikka (2)
- asenteet ja asian tuntemattomuus (2)
- Yksittäisiä mainintoja: lainsäädännön puute ja hitaus, kansalaisvastustus, bisnesmallit ja media (vääränlainen viestintä ja sen vaikutus)

Tiemaksumarkkinoiden makroskenaariot

- Vastaajat pitivät mahdollisena maksusovellukset mahdollistavan avoimen telematiikka-alustan tulevan älypuhelimien (68 % vastaajista), navigointilaitteiden (59 %) tai autonvalmistajien kautta (52 %)
 - keskiarvot toteutumiselle: älypuhelimet ja navigointilaitteet 2012, autonvalmistajat 2017
- Lähialueiden (erityisesti Ruotsin) tiemaksuhankkeiden uskottiin vauhdittavan kehitystä myös Suomessa

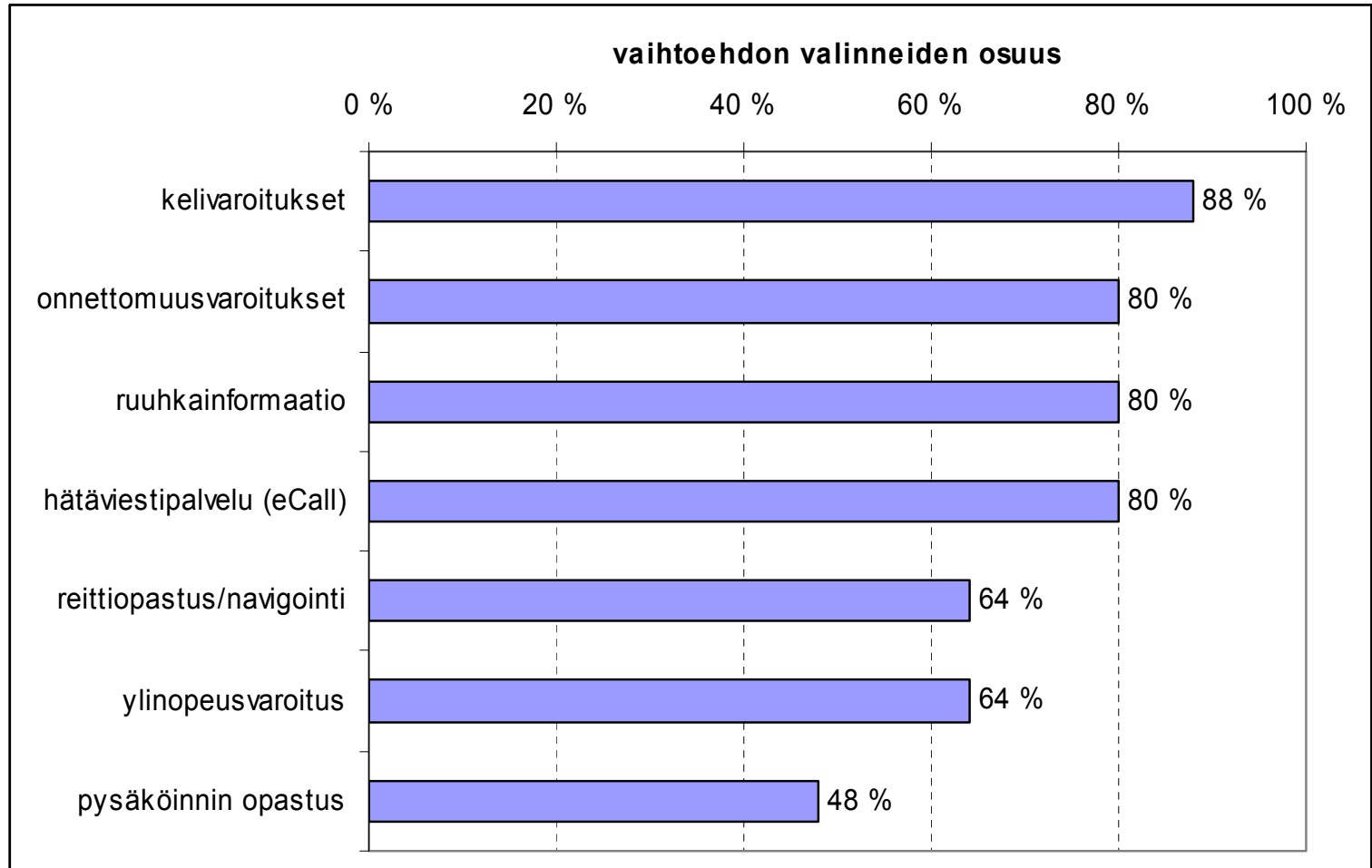

Kilpailu laite- ja palvelumarkkinoilla

- Usko markkinoiden toimimiseen laitepuolella, toisaalta toivottiin EU-laajuista standardointia tai direktiiviä avoimesta telematiikka-alustasta
 - laitteille määriteltäisiin tekniset vaatimukset ja toteutetaan tyyppihyväksyntä; valmistus ja myynti vapaata
- 62 % vastaajista sitä mieltä, että keruun tulisi olla ulkoistettua ja kilpailtua Suomessa
 - tiemaksuoperaattorit tarvitsisivat toimiluvan valvovalta viranomaiselta (esim. Ajoneuvohallintokeskus)

Monitoimilaitteen mahdolliset sovellukset maksusovellusten lisäksi

Tiemaksumarkkinoiden kehityspoluista 1/2

- Vastaajista 92 % uskoi etenemiseen km-perusteisiin maksuihin v. 2011 mennessä
 - erityisesti raskaan liikenteen kokeiluun uskottiin tässä aikaikkunassa, taustalla poliittinen ilmapiiri
- Tiemaksujärjestelmän käyttöönottoa edeltää
 - kokeilu vt7 (2009-2011) - raskaan liikenteen km-maksu (mahd. moottoritiemaksu) - (aluemaksut) - kaikki autot
 - ruuhkautumisen paheneminen - pk-seudun (mahdollisesti 2013) ja muiden kaupunkiseutujen ruuhkamaksu/aluetulli
 - käyttöönotossa arviolta 5 vuoden siirtymäkausi

Tiemaksumarkkinoiden kehityspoluista 2/2

- Melko vähän uskoa yhden laitteen tai järjestelmän mahdollisuuksiin - viranomaissovellukset voivat tulla samaan laitteeseen
- Ajosuoritteeseen perustuvien vakuutusmaksujen uskottiin tulevan yhden (mahd. ulkomaisen) toimijan markkina-avauksella esim. tietylle kohderyhmälle
- Leasingmaksun toteutumiselle todelliseen ajosuoritteeseen perustuen ei vahvaa uskoa, mutta mahdollinen kokeilun kautta
- Autoedun verotusarvon perustuminen todelliseen ajosuoritteeseen vapaaehtoisena kokeilun kautta tai poliittisena, käyttöön pakottavana päätöksenä muiden muutosten ohessa

